

Maat, Moed en Mystiek.

Christelijke bronnen voor een duurzaam leven

Workshop op studiedag 'Een geschenk uit/aan de hemel', over theologie en duurzaamheid;
Christelijke Hogeschool Ede, 12 juni 2015
Jan Wessels en Lisette van der Wel

Vraagstelling workshop:

'Heeft God met duurzaamheid van doen?' 'En zo ja, wat of hoe dan?' zijn de centrale vragen van deze dag. Voor deze workshop hebben we ons de vraag gesteld: Waar ontmoeten onze verantwoordelijkheid en God(svertrouwen) elkaar? Jan en ik zullen daar beiden kort op reflecteren, als startpunt voor een gezamenlijk gesprek.

Lisette over 'Maat, Moed en Mystiek' (10-15 minuten)

Ik heb mij laten inspireren door het denken van enkele (buitenlandse) eco-theologen over onze relatie met de schepping. 'Eco-theologie' is een jonge loot aan de stam van christelijke theologie, met oude wortels in de scheppingsspiritualiteit van het vroege Christendom.

1. Korte schets van drie fasen in de christelijke verhouding tot de aarde:

- Ontzag en respect (vroege Christendom)
- Afstand en vervreemding (Verlichting)
- nieuwe scheppingsspiritualiteit (vanaf Club van Rome, Conciliair Proces)

2. Enkele voorbeelden van nieuwe scheppingstheologie (oecumenisch):

- Ernst Conradie, Zuid-Afrika, biedt zuidelijk perspectief, benadrukt de collectieve verantwoordelijkheid van christenen in noord en zuid om schade van consumentisme te beperken en van levensstijl te veranderen. Pleit voor een '*ecologische reformatie*' van de kerken: een hernieuwde ervaring van verbondenheid met heel de schepping, als basis voor noodzakelijk moreel en spiritueel leiderschap. Leiderschap dat de vraag aan de orde stelt waar het om gaat in het leven; dat zicht biedt op een aansprekende alternatieve visie voor de huidige economische orde. Zo'n 'reformatie' bevraagt ons verstaan van God's werk op aarde, ons onderscheidingsvermogen van wat God aan het doen is. Conradie: de christelijke boodschap van verlossing valt niet langer te verstaan als '*salvation from the earth*', maar '*salvation of the earth*'. Het gaat om de redding van heel de levende schepping en niet uitsluitend om de mens.

- Sallie McFague, Noord-Amerika, feministisch eco-theologisch perspectief, benadrukt het belang van ons Gods- en mensbeeld. Wat zijn onze overtuigingen over wie we zijn en waar we recht op hebben? McFague pleit voor een '*ecologische kerk*': een kerk die het gaat om het bloeien van heel de levende natuur waar mensen deel van zijn. De menswording van Christus, zegt ze, gaat juist hierover dat God met ons is in het vlees, hier en nu, op deze aarde. *The glory of God is every creature fully alive*. De kerk heeft zich daarom te bemoeien met gerechtigheid en duurzaamheid, met de inrichting van onze economie (oikos!), met eerlijk delen. Het geheel kan niet gezond zijn als de delen ziek zijn. Het vraagt een 'beking': beweging weg van het 'dikke IK' (valse notie van individualisme) naar onszelf leegmaken zodat er plaats komt voor de ander, in de gedaante van een hongerig mens, een bedreigd bos of uitstervend soort. De aarde is niet van ons; wij behoren aan de aarde toe.

3. Beide theologen roepen op tot herwaardering van 'oude' religieuze deugden en praktijken:

* matiging, zelfbeperking ten bate van het welzijn van anderen. Niet als ontkenning van het leven, maar als weg naar volheid van leven voor allen.

* moed om onrecht aan te kaarten, op te komen voor rechtvaardigheid, eerlijk delen, en bescherming van de aarde.

* 'mystiek': meditatie, gebed, natuurbeleving – om (weer) te ervaren dat alles en iedereen doortrokken is van God's aanwezigheid; dat de fundamentele relatie tussen mens en natuur er een is van samenwerking, zorg, partnerschap, en niet van exploitatie. Dat stimuleert respect, dankbaarheid en *earthkeeping*, het willen behoeden van het leven op aarde in al haar schoonheid, diversiteit en complexiteit.

4. Samenvattend: een appèl om onze verantwoordelijkheid te nemen als christenen op persoonlijk, politiek en spiritueel niveau. Duurzaam leven, onrecht aanklagen, ons openstellen voor God's aanwezigheid in al wat leeft.